

Komisja Egzaminacyjna dla Aktuariuszy

LXXXIII Egzamin dla Aktuariuszy

Sesja egzaminacyjna w dniu 4 Października 2021r.

Matematyka ubezpieczeń na życie

Imię i nazwisko osoby egzaminowanej: .....

Czas trwania egzaminu: 100 minut

Zadanie 1.

W modelu ciągłym, ze stałym natężeniem śmiertelności $\mu = 0,02$ rozważmy potencjalnego klienta zakładu ubezpieczeń. Funkcja użyteczności tego klienta to $u(x) = x + dx^2$, gdzie $d = -\frac{1}{6} \times 10^{-5}$.

Osoba ta rozważa zakup terminowej renty na życie, płacącej przez 50 lat, ze stałą intensywnością roczną kwotę R . (Klient ignoruje w swoich rozważaniach wartość pieniądza w czasie, zatem można przyjąć, iż dla jego kalkulacji natężenie oprocentowania $\delta = 0$.)

X jest zmienną losową otrzymanych świadczeń rentowych. Dla jakiej wartości R , wartość oczekiwana $E[u(X)]$ osiąga maksimum? Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 7 327
- (B) 7 872
- (C) 8 352
- (D) 9 872
- (E) 9 992

Zadanie 2.

Dana jest grupa osób w wieku (x), której liczność w chwili $t = 0$ wynosi l_x . Wiadomo, że $q_x = 0,00207$, oraz $\mu_{x+t} = \frac{q_x}{1-(1-t)q_x}$ dla $0 < t < 1$. W przedziale czasowym $(\frac{3}{12}, \frac{5}{12})$ nastąpiło 5 zgonów. Ile wynosi początkowa liczność tej grupy osób l_x ?

Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 14 483
- (B) 14 783
- (C) 14 983
- (D) 15 283
- (E) 15 483

Zadanie 3.

Rozważmy ubezpieczenie terminowe na życie (x) na n lat, ze stałą sumą ubezpieczenia 100 000 złotych oraz stałą składką netto płaconą z góry, z częstotliwością roczną. Wiemy, że śmiertelność odnotowywana na portfelu zakładu ubezpieczeń wynosi 80% tablic śmiertelności zastosowanych do obliczenia składki netto za to ubezpieczenie.

Dane są:

- stopa techniczna $i = 2\%$,
- składka netto $P = 310,67$ zł
- obliczona przy założeniu 80% tablic śmiertelności renta $\ddot{a}'_{x:\overline{n}|} = 12,93674$
- oraz obliczony przy założeniu 80% tablic śmiertelności aktuarialny wskaźnik dyskontujący ${}_np'_{xv^n} = 0,71415$.

Zakładając, że rzeczywista stopa zysku z inwestycji będzie równa stopie technicznej, proszę obliczyć wartość obecną zysku technicznego z tytułu śmiertelności osiągniętego przez zakład z tej umowy, na jej początek.

Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 750 zł
- (B) 800 zł
- (C) 850 zł
- (D) 880 zł
- (E) 920 zł

Zadanie 4.

Mąż (30) należy do populacji de Moivre'a z wiekiem granicznym $\omega_m = 90$, żona (25) należy do populacji de Moivre'a z wiekiem granicznym $\omega_z = 100$. Proszę obliczyć średni czas przebywania w stanie owdowiałym po śmierci współmałżonka.

Zakładamy, iż $T(30)$ oraz $T(25)$ są niezależne, oraz że osoba owdowiała nie wstępuje ponownie w związek małżeński. Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 23,5
- (B) 24,5
- (C) 25,5
- (D) 26,5
- (F) 27,5

Zadanie 5.

Rozważamy model ciągły, z intensywnością śmiertelności Weibull'a $\mu_t = 2t$, dla $t > 0$. Na życie (0) wystawiona została dwudziestoletnia polisa, która opłacana jest składką netto w formie renty ciągłej z roczną intensywnością P .

W przypadku zgonu osoby ubezpieczonej, wypłacane jest świadczenie $b_t = S + V_t$, gdzie S – stała suma ubezpieczenia, V_t – rezerwa składki netto.

Zakładając, iż roczne natężenie oprocentowania $\delta = 0,05$, proszę podać jaka jest relacja między wielkościami S oraz P .

(A) $P = 20S \times \frac{e^{-2}}{e-1}$

(B) $P = 20S \times \frac{e^{-1}}{e-2}$

(C) $P = 40S \times \frac{e^{-2}}{e-1}$

(D) $P = 40S \times \frac{e^{-1}}{e-2}$

(E) $P = 40S \times \frac{e^{-1}}{e}$

Zadanie 6.

W modelu ciągłym rozważmy ubezpieczenie na całe życie ze stałymi natężeniami śmiertelności oraz całkowitej niezdolności do pracy (NP). W przypadku zgonu ubezpieczonego wypłacana jest $SU = 100$. W przypadku wystąpienia zdarzenia całkowitej NP ubezpieczonemu wypłacana jest $SU_{NP} = 190$. Wiadomo, iż natężenie śmiertelności osoby całkowicie niezdolnej do pracy wzrasta trzykrotnie. Po przyznaniu świadczenia z tytułu całkowitej NP ochrona z tytułu śmierci **nie** wygasa.

Dane są:

- roczne natężenie oprocentowania $\delta = 0,02$
- roczne natężenie śmiertelności $\mu_{x+t} = 0,01$
- oraz roczne natężenie ryzyka całkowitej niezdolności do pracy $\mu_{x+t}^{NP} = 0,02$.

Ile wynosi składka jednorazowa netto (SJN) za to ubezpieczenie?

Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 105
- (B) 110
- (C) 120
- (D) 126
- (E) 130

Zadanie 7.

Spłata kredytu hipotecznego w kwocie $K = 300\,000$ zł, rozłożona została na 30 lat. Roczna stopa oprocentowania kredytu wynosi $j = 4\%$. Kredyt spłacany jest tak, iż na koniec każdego roku spłacana jest kwota $\frac{1}{30}K$ oraz odsetki naliczane od kwoty zadłużenia z początku roku. Ubezpieczenie kredytu spłaca na koniec roku śmierci kredytobiorcy kwotę $K \times (1 + j) \times \frac{31-k}{30}$, gdzie $k = 1, \dots, 30$ jest rokiem śmierci kredytobiorcy.

Dane są: stopa techniczna $i = 2\%$, $q = 0,002$, ${}_k p_x = (1 - q)^k$, dla $k = 1, \dots, 30$.

Proszę obliczyć ile wynosi SJN za to ubezpieczenie? Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 6 760
- (B) 6 770
- (C) 7 220
- (D) 7 620
- (E) 7 770

Zadanie 8.

W modelu ciągłym rozważmy grupę pięciu osób, z których dwie pochodzą z populacji o stałym natężeniu śmiertelności $\mu_1 = 0,02$, a trzy pochodzą z populacji o stałym natężeniu śmiertelności $\mu_2 = 0,01$. Roczne natężenie oprocentowania wynosi 2%.

Ubezpieczenie na życie członków tej grupy osób działa w następujący sposób.

- W chwili pierwszego zgonu każdej z osób, które przeżyły wypłacana jest kwota $5/2$;
- W chwili drugiego zgonu każdej z osób, które przeżyły wypłacana jest kwota $4/2$;
- W chwili trzeciego zgonu każdej z osób, które przeżyły wypłacana jest kwota $3/2$;
- W chwili czwartego zgonu osobie, która przeżyła wypłacana jest kwota $2/2$.

Zakładamy, iż dwa zgony nie występują równocześnie.

Ile wynosi składka jednorazowa netto (S_{JN}) za to ubezpieczenie?

Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 10,44
- (B) 12,51
- (C) 14,11
- (D) 16,35
- (E) 18,36

Zadanie 9.

W ubezpieczeniu na życie i dożycie na n lat, ze stałą roczną składką płatną z góry przez n lat, dane są następujące wielkości:

- $q_{x+n-2} = 0,00877$, $q_{x+n-1} = 0,00964$,
- stopa techniczna $i = 2\%$,
- składka netto 3 600 zł,
- suma ubezpieczenia na życie i dożycie 61 331 zł.

Proszę obliczyć iloraz składki za ryzyko do składki inwestycyjnej $\frac{\pi_{n-2}^r}{\pi_{n-2}^s}$.

Proszę podać najbliższą wartość.

- (A) 1,16%
- (B) 1,56%
- (C) 2,16%
- (D) 2,56%
- (E) 3,16%

Zadanie 10.

Rozważmy model ciągły pewnego systemu ubezpieczeń społecznych, ze stałymi natężeniami prawdopodobieństw.

Ubezpieczony, od początku okresu zatrudnienia, przez N lat, aż do osiągnięcia wieku emerytalnego wpłaca składki z roczną intensywnością $x\%$ wynagrodzenia, chyba, że wcześniej osoba ta umrze lub stanie się niezdolna do pracy (NP). Zakładamy, iż intensywność roczna wynagrodzenia jest stała. W chwili śmierci lub zdarzenia NP system ten zaczyna wypłacać (odpowiednio beneficjentom lub ubezpieczonemu) rentę dożywotnią, której wartość obecna na dzień zdarzenia równa jest wartości zgromadzonego kapitału. W chwili dożycia do wieku emerytalnego, system ubezpieczenia społecznego zaczyna wypłacać ubezpieczonemu, o ile nie wypłaca już renty z tytułu NP, rentę dożywotnią z roczną intensywnością $y\%$ wynagrodzenia z okresu aktywności zawodowej. Przyjmując oznaczenia:

- δ - natężenie oprocentowania,
- μ^z - natężenie śmiertelności,
- μ^{np} - natężenie prawdopodobieństwa zdarzenia NP,

proszę podać ile wynosi $\frac{y}{x}$?

(Wskazówka: można porównać odpowiednie wartości aktuarialne na moment osiągnięcia wieku emerytalnego.)

(A) $\frac{e^{\delta N} - 1}{\delta} (\mu^z + \mu^{np})$

(B) $\frac{e^{\delta N} - 1}{\delta} \mu^z$

(C) $\frac{e^{\delta N} - 1}{\delta}$

(D) $\frac{e^{\delta N}}{\delta} (\mu^z + \mu^{np})$

(E) $\frac{e^{\delta N} - 1}{\delta} (\mu^z + \delta)$

Egzamin dla Aktuariuszy
Sesja egzaminacyjna w dniu 4 października 2021r.

Matematyka ubezpieczeń na życie

Arkuszu odpowiedzi*

Imię i nazwisko : .....

Pesel .....

Zadanie nr	Odpowiedź	Punktacja♦
1	D	
2	A	
3	B	
4	A	
5	C	
6	C	
7	E	
8	B	
9	A	
10	E	

---

* Oceniane są wyłącznie odpowiedzi umieszczone w *Arkuszu odpowiedzi*.

♦ Wypełnia Komisja Egzaminacyjna.